

Nyílt levél a szúnyoggyérítés modernizálásának szükségességéről

– az Élő Környezetért Felelős Minisztérium részére –

Tisztelt Gajdos László Miniszter Úr!

Levelünkkel a szúnyoggyérítés országos gyakorlatának átalakítása érdekében fordulunk az Élő Környezetért Felelős Minisztériumhoz. Alulírott önkormányzati vezetők, szervezetek és szakemberek szorgalmazzuk az ökológiai, járványügyi és egészségügyi károkat okozó kémiai módszerek visszaszorítását, illetve az okos, megelőzésen alapuló rendszer általánossá tételét. Ehhez szakemberképzésre, piacteremtésre és az intézményrendszer átalakítására van szükség.

Mi a probléma?

Hazánk területének nagyjából 10%-át érinti a deltamethrin nevű idegméreg használatára épülő kémiai szúnyoggyérítés, mely ellen az elmúlt esztendőben számos tudományos szervezet (pl. [Magyar Tudományos Akadémia](#), [Virológiai Nemzeti Laboratórium - Pécsi Tudományegyetem](#), [Magyar Ökotoxikológiai Társaság](#)) és civil szervezet (pl. [Magyar Madártani Egyesület](#), [Greenpeace](#)) tiltakozott. Az irtásokról ennek ellenére legtöbbször rutinszerűen, a szúnyogártalom mérése nélkül születtek döntések az elmúlt években, egyes esetekben akár üzleti és politikai érdekeket kiszolgálva.

Miért baj ez?

Ökológiai károk

Az elmúlt évek [kutatásai bebizonyították](#), hogy a kémiai “szúnyoggyérítés” áldozatai akár 99%-ban más fajok egyedei: katicák, pókok, legyek (köztük zengő- és rablólegyek), hangyák, fűrészdarazsak, vadméhek és háziméhek, fátyolkák, ormányosbogarak, vízi rovarok, stb. Így nemcsak a szúnyogok természetes ellenségei pusztulnak, hanem a táplálék megfogyatkozása miatt a teljes tápláléklánc, pl. a fecskék és más madarak, valamint a drasztikusan fogyatkozó kételtűek számára menedékként szolgáló kerti tavak élővilága is.

Ellenálló szúnyogpopulációk

A deltamethrint úgy [kellene kezeljük](#), mint egy erős antibiotikumot. Csakis célzottan, korlátozott területen, csípőszúnyogok által okozott járványveszély esetén szabadna alkalmazni. Ezzel szemben az elmúlt években nagy területen, gyakran és nem megalapozottan, turisztikai vagy akár politikai indokokkal használták. Emiatt a csípőszúnyogok egyre nagyobb arányban válnak ellenállóvá (ahogy az antibiotikumoknak ellenálló baktériumok), így valós járványügyi vészhelyzetben már nem lesz hatásos a kémiai védekezés!

Egészségügyi kockázatok

A deltamethrin bizonyítottan képes károsítani az emberi szervezetet. A Pesticide Action Network Europe [friss jelentése](#) szerint „...agykárosodást okozhat a magzatban és a fejlődő gyermekekben, már a jelenleg engedélyezett, hivatalosan biztonságosnak tekintett dózisok mellett is. A szer neurotoxikus hatású, és különösen érzékeny célpontja a fejlődő központi idegrendszer.” Miközben a kémiai szúnyoggyérítés hirdetménye általában azt állítja, hogy: „A készítmény a kijuttatott csekély

menyiségben kizárólag az érzékenyebb rovarokat pusztítja el, melegvérű állatokra, emberre nem veszélyes, hatóanyaga néhány óra alatt lebomlik”, egyben óvatosságra is int: a szer használatakor ne szárítsunk kint ruhát, ne tároljunk gyerekjátékot, az érintett zöldség-gyümölcsöt mossuk meg, zárkózzunk be, ne menjünk a permetező autó közelébe. Mindez arra utal, hogy a [szer potenciálisan veszélyes!](#)

Mi a megoldás?

A kémiai szúnyoggyérítés [kiváltható](#) más módszerekkel. Törökbálinton például 2020 óta nincs kémiai irtás: helyette ökológus és biológus szakemberek közreműködése mellett, a lakosság bevonásával hatékony, megelőzésen alapuló szúnyogkontrollt alkalmaznak. A hangsúly itt három egymással összefüggő feladatcsoporton van: (1) a szúnyogirtalom mérése és a tenyészhelyek felmérése, (2) a szaporodás megelőzése és a lárvák elpusztítása, ami radikálisan csökkenti a repülő szúnyogok számát (utánpótlását), és (3) az ezeket segítő kommunikáció az érintettekkel - elsősorban a lakossággal, hogy ne szaporítsák a szúnyogokat (ami az inváziós fajok megjelenésével különösen fontossá vált). A módszer, melynek praktikus [útmutatóját](#) nemrégiben a Magyar Tudományos Akadémia Fenntartható Fejlődés Elnöki Bizottságának koordinálásában a terület kiemelkedő szakemberei készítették el, sikeresen működik, és megfelelő szakemberekkel más településeken is alkalmazható. Ahhoz, hogy országosan elterjedjen, elengedhetetlen

- *a szakemberképzés*, mert a különböző szúnyogfajok más módon kontrollálhatók, és mind a fajok meghatározása, mind a kontroll során szükség lehet szakértők bevonására, akikből jelenleg (a kémiai módszer korábbi dominanciája miatt) hiány van: az önkormányzatok érdeke, hogy könnyen találjanak megfelelő partnert
- *a piacteremtés*, hogy olajozottan tudjon találkozni az erősödő önkormányzati igény és a szakmai kínálat, pl. egy akkreditált listából lehessen választani szakembereket, illetve
- *az intézményi reform*, melynek során pl. szabályozzák azt, hogy milyen feltételek teljesülése esetén rendelhető el kémiai irtás - így az önkormányzat is rá tud mutatni lakossági panaszok esetén, hogy miért rendelt vagy nem rendelt el gyérítést (érdemes ütemtervet kialakítani azzal kapcsolatban, hogy az átmeneti szakemberhiány idején milyen mérési adatok alapján rendelhető el kémiai gyérítés, a későbbiekben pedig a szabály kiszámítható módon szigorítható, és csak a járványveszély indokolhatja majd ugyanezt).

Ezzel a módszerrel ez az önkormányzatok számára kellemetlen téma, ami ma mindenképpen lakossági elégedetlenséghez vezet (akár van kémiai irtás, akár nincs), végre megnyugtatóan rendezhető. A szemléletváltás elkezdődött - települések tucatjai mondják le a kémiai gyérítéseket és keresik az okosabb, helyi adottságokhoz igazodó megoldásokat. Az éghajlati, vízháztartási és ökológiai krízis súlyosbodásával, valamint a lakosság szemléletének átalakulása miatt a változás megállíthatatlan. Kérjük a Minisztériumot, hogy – a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központtal együttműködve – álljon a reform élére, és segítse a fenntarthatóbb, biztonságosabb és egészségesebb szúnyogkontroll kialakítását! Alulírott önkormányzati vezetők, szervezetek és szakemberek ebben részt kívánunk venni, illetve partnerek leszünk.

Polgármesterek, önkormányzati vezetők:

...
...
...

Szervezetek:

...

...

...

Szakemberek:

...

...

...